

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
J. KOKOTT
fremsat den 30. april 2020¹

Sag C-254/19

Friends of the Irish Environment Limited
mod
An Bord Pleanála,
procesdeltager:
Shannon LNG Limited

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af High Court (ret i første instans, Irland))

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 92/43/EØF – bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – passende vurdering af virkningerne af planer og projekter – anvendelsesområde – forlængelse af tilladelse til at opføre en genforgasningsterminal for flydende naturgas – enkeltstående arbejde«

I. Indledning

1. Habitatdirektivets² artikel 6, stk. 3, kræver, at der foretages en forudgående vurdering af planer eller projekter, der kan påvirke et bevaringsområde væsentligt, med hensyn til deres virkninger på området under hensyn til bevaringsmålsætningerne. Men er en forlængelse af en byggetilladelse, der er tidsbegrænset til ti år, med yderligere fem år en plan eller et projekt i denne bestemmelses forstand? Eller skal den oprindelige tilladelse og forlængelsen anses for et enkeltstående arbejde, hvorfor der ikke kræves nogen yderligere vurdering? Dette spørgsmål skal afklares i den foreliggende præjudicielle sag, der er iværksat af den irske High Court (ret i første instans).

1 – Originalsprog: tysk.

2 – Rådets direktiv 92/43/EØF af 21.5.1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT 1992, L 206, s. 7), som ændret ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13.5.2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT 2013, L 158, s. 193).

II. Retsforskrifter

A. EU-retten

2. Godkendelsen af planer og projekter, som kan have væsentlig negativ indvirkning på et område, der er beskyttet i henhold til habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet³, er i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2 og 3, reguleret således:

»2. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt som disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for dette direktivs målsætninger.

3. Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de – hvis det anses for nødvendigt – har hørt offentligheden.«

B. Irsk ret

3. Ifølge anmodningen om præjudiciel afgørelse er nedenstående bestemmelser i Planning and Development Act 2000 (No. 30 of 2000) (lov af 2000 om planlægning og udvikling (nr. 30 af 2000), herefter »PDA 2000«) relevante.

4. Section 40(1) i PDA 2000 bestemmer, at tilladelsens retsvirkninger ophører efter, at opførelsesfasen for en byggetilladelse er udløbet.

»40(1) Med forbehold for subsection (2), ophører en tilladelse udstedt i henhold til dette Part med at have retsvirkninger efter udløbet af den passende periode (dog uden at foregribe gyldigheden af noget, der foretages inden udløbet af denne periode) for så vidt angår

- a) hele projektet, såfremt det projekt, som tilladelsen vedrører, ikke er påbegyndt inden for dette tidsrum, og
- b) så meget af projektet, som ikke er færdiggjort inden for denne periode, såfremt projektet påbegyndes inden for denne periode.«

5. Section 42 i PDA 2000 bestemmer, at byggetilladelsens varighed kan forlænges. Kort sagt giver section 42 to alternative grundlag, hvorpå der kan indgives ansøgning om en forlængelse af varigheden. Det første er, når der er blevet udført væsentlige arbejder inden for den periode, der ønskes forlænget, og projektet vil blive færdiggjort inden for en rimelig tid. Det andet er, når der er kommerциelle, økonomiske eller tekniske betragtninger, der ligger uden for ansøgerens kontrol, og som på væsentlig måde modvirkede enten projektets påbegyndelse eller udførelsen af væsentlige arbejder i medfør af byggetilladelsen.

3 – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30.11.2009 om beskyttelse af vilde fugle (EUT 2010, L 20, s. 7), som ændret ved direktiv 2013/17.

6. I tilfælde af det andet grundlag, dvs. kommercielle, økonomiske eller tekniske betragtninger, er der en række garantier bygget ind i section 42 for at sikre, at gamle byggetilladelser ikke ødelægger planlægningspolitikens udvikling. F.eks. kan varigheden ikke forlænges, hvis der har været væsentlige ændringer i projektets formål i projektplanen efter datoen for tilladelsen, såsom at projektet ikke længere er i overensstemmelse med behørig planlægning og bæredygtig udvikling af området. Det er også nødvendigt, at der ikke er uoverensstemmelse med ministerielle retningslinjer.

7. Det er også relevant, at der er en yderligere garanti, der skal sikre overholdelsen af både VVM-direktivet⁴ og habitatdirektivet. Nærmere bestemt skal den lokale planlægningsmyndighed, når projektet ikke er blevet påbegyndt, sikre sig, at en vurdering af virkninger på miljøet, en passende vurdering eller begge disse vurderinger, hvis påkrævet, var blevet gennemført inden byggetilladelsens udstedelse (section 42(1)(a)(ii)(IV)).

8. Section 42 indeholder en yderligere garanti hvad angår den periode, for hvilken varigheden kan forlænges. Det er udtrykkeligt bestemt, at den yderligere periode ikke kan overstige fem år. Endvidere kan der kun indgives ansøgning om forlængelse af varigheden en enkelt gang.

9. Sections 146B og 146C i PDA 2000 fastsætter en procedure, hvorved en bestemt form for byggetilladelse, der er til rådighed i tilfælde af strategiske infrastrukturprojekter, kan ændres. Det er ikke udtrykkeligt fastsat i disse sections, at der skal foretages en screening eller passende vurdering for så vidt angår habitatdirektivet.

10. Section 50 i PDA 2000 bestemmer, at en person ikke kan anfægte en planlægningsafgørelse på anden vis end ved en stævning med påstand om prøvelse af lovligheden. En stævning skal indgives inden for en frist på otte uger. High Court (ret i første instans) kan skønsmæssigt forlænge fristen under visse specifikke omstændigheder.

11. De nationale retter har fortolket denne frist således, at den er til hinder for, at en sagsøger – under en sag om prøvelse af lovligheden rettet mod en efterfølgende planlægningsafgørelse – indgiver klager, som i det væsentlige er rettet mod en tidligere planlægningsafgørelse, for hvilken fristen for længst er udløbet. Retten fastslår dette på grundlag af stævningens begrundelse og ikke blot på grundlag af den formelle påstand.

III. Sagens faktiske omstændigheder og anmodningen om præjudiciel afgørelse

12. De nedenfor fremstillede faktiske forhold fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse.

13. Den 31. marts 2008 gav An Bord Pleanála, den irske planstyrelse (herefter »planstyrelsen«), tilladelse til en gasterminal, nærmere betegnet en genforgasningsterminal for flydende naturgas.

14. Det påtænkte projekt skal placeres ved siden af det, der nu er to Natura 2000-lokaliteter, nemlig det særlige bevaringsområde i henhold til habitatdirektivet »Lower River Shannon« (den nedre del af floden Shannon – lokalitetskode IE0002165) og det særlige bevaringsområde i henhold til fuglebeskyttelsesdirektivet »River Shannon and River Fergus Estuaries« (flodmundingen af floden Shannon og flodmundingen af floden Fergus – lokalitetskode IE0004077).

4 – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13.12.2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EUT 2011, L 26, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 16.4.2014 (EUT 2014, L 124, s. 1).

15. Tilladelsen blev givet i medfør af en national lovgivningsordning, som ikke indebar en korrekt gennemførelse af habitatdirektivet. Den formelle afgørelse om at udstede byggetilladelse henviser slet ikke til habitatdirektivet og de to europæiske bevaringsområder. Ifølge anmodningen om præjudicial afgørelse kan afgørelsen følgelig ikke siges at indeholde »fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af de arbejder, som var påtænkt [...]«⁵.

16. Tilladelsen angav en frist på ti år for udførelse og færdiggørelse af de påtænkte projektarbejder (herefter »opførelsesfasen«). Der var ingen frist for den efterfølgende drift af gasterminalen (herefter »driftsfasen«).

17. Under alle omstændigheder blev der ikke påbegyndt nogen projektarbejder inden for denne tiårsperiode. Bygherren har forklaret, at forsinkelsen bl.a. skyldtes ændringer i den irske politik for adgang til det nationale gasnet og mere generelt var en følge af den økonomiske situation fra 2008.

18. I september 2017 indgav bygherren en ansøgning om ændring af vilkårene for projektet, således at opførelsesfasen blev forlænget med yderligere fem år. Planlægningsmyndigheden traf en afgørelse, hvor den imødekom ansøgningen, således at opførelsesfasen nu udløber den 31. marts 2023.

19. Friends of the Irish Environment har anfægtet forlængelsen af opførelsesfasen ved et søgsmål om prøvelse af lovligheden for High Court (ret i første instans).

20. High Court (ret i første instans) har derfor forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»1) Udgør en afgørelse om at forlænge varigheden af en projektgodkendelse den aftale om et projekt, som udløser [habitatdirektivets artikel 6, stk. 3]?

2) Påvirker nogen af de følgende betragtninger svaret på spørgsmål 1) ovenfor?

a) Projektgodkendelsen (hvis varighed skal forlænges) blev udstedt i medfør af en bestemmelse i national ret, som ikke foretog en korrekt gennemførelse af habitatdirektivet, idet lovgivningen fejlagtigt ligestillede en passende vurdering i henhold til habitatdirektivet med en vurdering af indvirkninger på miljøet i henhold til VVM-direktivet. [...]

b) Den oprindeligt udstedte projektgodkendelse angiver ikke, om ansøgningen om godkendelse blev behandlet i henhold til fase 1 eller fase 2 i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, og indeholder ikke »fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af de arbejder, som var påtænkt [på den] omhandlede [lokalitet]«, som krævet i henhold til [dom af 24. november 2011], Kommissionen mod Spanien [(C-404/09, EU:C:2011:768)].

c) Godkendelsens oprindelige periode er udløbet, og som følge heraf er projektgodkendelsen ophørt med at have retsvirkninger for så vidt angår hele projektet. Der kan ikke udføres nogen projektarbejder i medfør af projektgodkendelsen i afventning af den mulige forlængelse heraf.

d) Der er aldrig blevet udført nogen projektarbejder i medfør af projektgodkendelsen.

5 – High Court (ret i første instans) har i denne forbindelse henvist til dom af 24.11.2011, Kommissionen mod Spanien (Alto Sil) (C-404/09, EU:C:2011:768, formodentlig præmis 100).

- 3) Såfremt svaret på spørgsmål 1) er bekræftende, hvilke betragtninger skal den kompetente myndighed da tage i betragtning ved gennemførelsen af en fase 1-screening i medfør af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3? Skal den kompetente myndighed f.eks. tage hensyn til nogle eller alle de følgende betragtninger:
- (i) om der er sket ændringer i de foreslåede arbejder og anvendelsen
 - ii) om der er sket ændringer i den miljømæssige baggrund, f.eks. i form af udpegningen af europæiske lokaliteter efter datoen for afgørelsen om at udstede projektgodkendelse
 - (iii) om der har været nogen relevante ændringer i den videnskabelige viden, f.eks. mere ajourførte undersøgelser af kvalificerede interesser i europæiske lokaliteter?
- Skal den kompetente myndighed alternativt vurdere hele projektets virkninger på miljøet?
- 4) Skal der sondres mellem
- (i) en projektgodkendelse, som opstiller en frist for en aktivitets varighed (driftsfase), og
 - (ii) en projektgodkendelse, som kun opstiller en frist for den periode, hvorunder der kan pågå opførelsesarbejder (opførelsesfase), men – forudsat at opførelsesarbejderne færdiggøres inden for denne frist – ikke opstiller nogen frist for aktiviteten eller driften?
- 5) I hvilket omfang, om overhovedet, er en national rets pligt til, så vidt muligt, at fortolke lovgivningen i overensstemmelse med bestemmelserne i habitatdirektivet og Århuskonventionen betinget af, at sagens parter udtrykkeligt har gjort disse fortolkningsspørgsmål gældende? Nærmere bestemt: Såfremt national ret opstiller to beslutningsprocesser, hvoraf kun den ene sikrer overholdelsen af habitatdirektivet, har den nationale ret da pligt til at fortolke national lovgivning således, at det kun er den beslutningsproces, som overholder direktivet, der kan påberåbes, uanset at parterne i den for retten verserende sag ikke udtrykkeligt har gjort netop denne fortolkning gældende?
- 6) Såfremt svaret på spørgsmål 2) a) ovenfor medfører, at det er relevant at overveje, om projektgodkendelsen (hvis varighed skal forlænges) blev udstedt i medfør af en bestemmelse i national ret, som ikke foretog en korrekt gennemførelse af habitatdirektivet, skal den nationale ret da undlade at anvende en regel i national retsplejelovgivning, som er til hinder for, at en anfægtende part stiller spørgsmålstejn ved gyldigheden af en tidligere (udløbet) projektgodkendelse i forbindelse med en efterfølgende ansøgning om projektgodkendelse? Er en sådan regel i national retsplejelovgivning i strid med den lovliggørelsespligt, der for nylig er blevet gentaget i [dom af 17. november 2016], Stadt Wiener [Neustadt (C-348/15, EU:C:2016:882)]?«

21. Friends of the Irish Environment, An Bord Pleanála, dvs. den irske planstyrelse, og Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Eftersom Domstolen mener at have modtaget tilstrækkelige oplysninger, har den undladt at afholde et retsmøde.

IV. Retlig bedømmelse

22. Med det første, det andet og det fjerde spørgsmål i anmodningen om præjudiciel afgørelse skal det afklares, om habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, i det hele taget finder anvendelse på forlængelsen af en byggetilladelse. Derimod drejer det tredje spørgsmål sig om screeningen af, hvorvidt afgørelsen om forlængelse kan påvirke bevaringsområder væsentligt, således at der burde være foretaget en fuld

vurdering. Med det femte spørgsmål ønsker High Court (ret i første instans) oplyst, om den på eget initiativ skal fortolke national ret i overensstemmelse med habitatdirektivet, eller om parterne skal gøre dette gældende. Endelig vedrører det sjette spørgsmål den bindende virkning af den oprindelige tilladelse for vurderingen af argumenterne mod afgørelsen om forlængelse.

A. Det første, det andet og det fjerde spørgsmål – pligt til forudgående vurdering

23. Med de to første spørgsmål og det fjerde spørgsmål, som skal behandles under ét, skal det afklares, om en afgørelse om at forlænge varigheden af en tilladelse til at opføre et anlæg udgør den aftale om et projekt, således at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, finder anvendelse. I denne forbindelse ønsker High Court (ret i første instans) med det andet spørgsmål oplyst, om visse betragtninger er afgørende herfor. Det fjerde spørgsmål forstår jeg således, at det drejer sig om, hvorvidt forlængelsen af opførelsesfasen i det foreliggende tilfælde skal vurderes anderledes end forlængelsen af driftsfasen, som var genstand for en nyere dom om forlængelse af driften af atomkraftværker⁶.

24. Habitatdirektivets artikel 6 indeholder en række særlige forpligtelser og procedurer, der, som det fremgår af direktivets artikel 2, stk. 2, tager sigte på at opretholde eller i givet fald genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper samt vilde dyre- og plantearter af betydning for Den Europæiske Union⁷.

25. Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, foreskriver i denne forbindelse en procedure for vurdering med henblik på ved hjælp af en forudgående kontrol at sikre, at en plan eller et projekt alene godkendes, såfremt denne plan eller dette projekt ikke skader lokalitetens integritet⁸.

26. Med henblik herpå fastsætter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, to faser. Den første, der fremgår af bestemmelsens første punktum, kræver af medlemsstaterne, at de foretager en vurdering af en plans eller et projekts virkninger på en beskyttet lokalitet, når der er en sandsynlighed for, at planen eller projektet vil kunne påvirke den omhandlede lokalitet væsentligt. Den anden fase, der er omhandlet i denne bestemmelses andet punktum, og som i tid ligger efter den nævnte vurdering, indebærer, at der kun kan gives tilladelse til planen eller projektet, hvis planen eller projektet ikke skader den berørte lokalitets integritet, medmindre andet følger af dette direktivs artikel 6, stk. 4⁹.

27. Den nationale rets tvivl skyldes, at der allerede var blevet givet endelig tilladelse til opførelsen af gasterminalen ved afgørelsen fra 2008, og at den omtvistede afgørelse fra 2018 blot har forlænget gyldigheden af denne tilladelse. Det skal således afklares, om denne anden afgørelse er en tilslutning til en plan eller et projekt som omhandlet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, andet punktum.

28. I så henseende bemærkes for det første, at den irske planstyrelse har givet sin tilslutning til projektet, idet den udstedte den omtvistede tilladelse i 2018. Ifølge ordlyden af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, andet punktum, må en sådan tilslutning kun gives, når myndigheden på baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten har sikret sig, at projektet ikke skader lokalitetens integritet.

6 – Dom af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622).

7 – Dom af 21.7.2016, Orleans m.fl. (C-387/15 og C-388/15, EU:C:2016:583, præmis 31), og af 17.4.2018, Kommissionen mod Polen (Białowieża-skoven) (C-441/17, EU:C:2018:255, præmis 106).

8 – Dom af 7.9.2004, Waddenvereniging og Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, præmis 34), og af 17.4.2018, Kommissionen mod Polen (Białowieża-skoven) (C-441/17, EU:C:2018:255, præmis 108).

9 – Dom af 11.4.2013, Sweetman m.fl. (C-258/11, EU:C:2013:220, præmis 29 og 31), af 17.4.2018, Kommissionen mod Polen (Białowieża-skoven) (C-441/17, EU:C:2018:255, præmis 110, 111 og 115), og af 7.11.2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:882, præmis 92 og 99).

29. Den irske planstyrelse har heroverfor navnlig anført, at Domstolen ikke har anset forlængelsen af en driftstilladelse for en tilladelse til et projekt i VVM-direktivets forstand, når der ikke er tale om arbejder eller indgreb, som ændrer områdets fysiske karakteristika¹⁰. Denne indvending er dog ikke overbevisende, eftersom projektbegrebet i VVM-direktivet, der omhandler den generelle vurdering af projekters indvirkning på miljøet, er snævrere defineret end i habitatdirektivet¹¹. Derudover foreligger der også en projekttilladelse efter kriterierne i VVM-direktivet, idet de påtænkte arbejder eller indgreb, som ændrer områdets fysiske karakteristika, ikke må gennemføres uden en forlængelse af tilladelsen.

30. Imidlertid kan der muligvis gives afkald på en vurdering af forlængelsen, såfremt denne og afgørelsen fra 2008 skal anses for ét enkeltstående arbejde. Yderligere skridt til gennemførelse af et sådant enkeltstående arbejde kræver ikke en fornyet vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3¹².

31. På den ene side kan en tilbagevendende aktivitet, hvis den var tilladt i henhold til national lovgivning inden habitatdirektivets ikrafttræden, ifølge Domstolen alligevel ved hvert senere indgreb anses for at være et særskilt projekt i dette direktivs forstand. Ellers er der risiko for permanent at unddrage denne aktivitet enhver forudgående vurdering af dens virkninger på den omhandlede lokalitet¹³.

32. På den anden side har Domstolen på trods heraf tilladt, at visse aktiviteter, bl.a. i lyset af deres tilbagevendende karakter, deres art eller betingelserne for deres udførelse, anses for at udgøre et enkeltstående arbejde, hvorfor de kan anses for at være ét og samme projekt som omhandlet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3¹⁴. I så fald er det kun en anvendelse af forbuddet mod forringelse i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, der kan komme i betragtning¹⁵, hvorefter der kun under visse omstændigheder kræves en vurdering af foreneligheden med bevaringsmålsætningerne for bevaringsområder¹⁶.

33. Denne retspraksis opstod på baggrund af den tidsmæssige anvendelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. I forbindelse med et ældre projekt, hvortil der blev givet tilladelse første gang, inden beskyttelsesordningen fandt anvendelse, kan en senere anvendelse af ordningen nemlig indebære en betydelig ekstra belastning, hvorfor projektudvikleren bør nyde særlig beskyttelse. Efter min opfattelse tager denne retspraksis derfor sigte på at beskytte projektudvikleres berettigede forventning i form af en begrænset indskrænkning af vurderingspligten i artikel 6, stk. 3.

34. I det foreliggende tilfælde er der ganske vist ikke tale om tilbagevendende aktiviteter, men den oprindelige tilladelse fra 2008 og den omtvistede tilladelse vedrører samme projekt. I øvrigt har planstyrelsen fremhævet, at den omtvistede tilladelse ikke har ændret projektets omfang og dets mulige indvirkning på miljøet, navnlig på de berørte bevaringsområder, bortset fra forlængelsen af opførelsesfasen.

10 – Dom af 17.3.2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.fl. (C-275/09, EU:C:2011:154, præmis 24), og af 19.4.2012, Pro-Braine m.fl. (C-121/11, EU:C:2012:225, præmis 32). Jf. dog mit forslag til afgørelse Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2018:972, punkt 66 ff.). Jeg forstår Domstolens dom i denne sag således, at det ikke var nødvendigt at tage stilling til min tvivl med hensyn til den eksisterende retspraksis.

11 – Dom af 7.11.2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:882, præmis 65 og 66).

12 – I denne retning dom af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 48), og af 7.11.2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:882, præmis 80).

13 – Dom af 7.9.2004, Waddenvereniging og Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, præmis 28), af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 41 og 42), af 7.11.2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:882, præmis 77), og af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, præmis 127).

14 – Dom af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 47), af 7.11.2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:882, præmis 78), og af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, præmis 128).

15 – Dom af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 49).

16 – Jf. dom af 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen m.fl. (C-399/14, EU:C:2016:10, præmis 44).

35. Ikke desto mindre taler karakteren af og omstændighederne omkring afgørelsen om forlængelsen imod, at den sammen med tilladelsen fra 2008 kan anses for at udgøre et enkeltstående arbejde, og at projektet som følge heraf kan få fortrinsbehandling i forhold til den anvendelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, som ordlyden tilsiger.

36. *For det første* er der i det foreliggende tilfælde *ikke* tale om et ældre projekt, hvortil der blev givet tilladelse, inden habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, fandt anvendelse. Tværtimod var tilladelsen fra 2008 allerede undergivet disse krav. Derfor er der ud fra et EU-retligt synspunkt betydelig mindre grund til at beskytte projektudvikleren ved hjælp af det retlige begreb enkeltstående arbejde.

37. Ved en passende vurdering af tilladelsen fra 2008 ville byrden som følge af en miljøkonsekvensvurdering af afgørelsen om forlængelse være meget begrænset. Man kunne i det væsentlige henvise til den tidligere vurdering og ville blot behøve at tage hensyn til de forandringer, der er sket efterfølgende.

38. Såfremt der imidlertid blev givet tilladelse til det oprindelige projekt i strid med artikel 6, stk. 3, er projektudvikleren betydeligt mindre beskyttelsesværdig end i tilfælde af en ældre tilladelse, der endnu ikke var undergivet de strengere krav. Det gælder så meget desto mere, som de væsentlige krav til vurderingen af virkningen i henhold til artikel 6, stk. 3, ikke først blev kendte, da dommen i sagen Kommissionen mod Irland¹⁷, som er nævnt i anmodningen om præjudiciel afgørelse, blev afsagt kort før udstedelsen af tilladelsen fra 2008, men var blevet præciseret af Domstolen langt tidligere¹⁸. Netop i forbindelse med et stort projekt som det foreliggende burde projektudvikleren være bekendt med disse krav i EU-retten, selv om tilladelsen fra 2008 muligvis var i overensstemmelse med den nationale lovgivning.

39. *For det andet* er det udtrykkeligt fastsat i irsk ret, at en forlængelse af opførelsesfasen kræver en fornyet tilladelse. I overensstemmelse hermed nævner High Court (ret i første instans) med rette i det andet spørgsmål, litra c), den omstændighed, at opførelsen af gasterminalen ikke ville være mulig uden den omtvistede tilladelse, eftersom den oprindeligt bevilgede opførelsesfase er udløbet.

40. I denne retning har Domstolen i dommen om forlængelse af driften af atomkraftværker fremhævet, at aktivitetsperioden for driften af de pågældende anlæg allerede var udløbet eller ville være udløbet inden for kort tid og kun blev forlænget som følge af den omtvistede ordning¹⁹. Derimod blev de tilbagevendende vedligeholdelsesarbejder på en vandvej, som Domstolen anerkendte som muligt enkeltstående arbejde²⁰, godkendt i én enkelt tilladelse, inden habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, fandt anvendelse²¹.

41. Anvendelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, på forlængelsen er i øvrigt i overensstemmelse med formålet med en tidsbegrænset tilladelse til visse arbejder. Fristens udløb tillader og kræver i reglen en fornyet vurdering af, om betingelserne for tilladelsen fortsat er opfyldt. Derfor er det eksempelvis i direktivet om industrielle emissioner²² og i forordningen om plantebeskyttelsesmidler²³ fastsat, at godkendelser kun udstedes med tidsbegrænsning og skal revurderes, inden de forlænges.

17 – Dom af 13.12.2007, Kommissionen mod Irland (C-418/04, EU:C:2007:780).

18 – Dom af 7.9.2004, Waddenvereniging og Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, navnlig præmis 59).

19 – Dom af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, præmis 130).

20 – Dom af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 47).

21 – Dom af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 11).

22 – Artikel 21 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU af 24.11.2010 om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) (EUT 2010, L 334, s. 159).

23 – Artikel 5 og artikel 14 ff. i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 af 21.10.2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler og om ophævelse af Rådets direktiv 79/117/EØF og 91/414/EØF (EUT 2009, L 309, s. 1).

Disse godkendelser vedrører ganske vist ikke et projekts opførelsesfase, men driftsfasen henholdsvis anvendelsesfasen. I forbindelse med opførelsesfasen forholder det sig imidlertid også således, at de relevante forhold og ordninger efter fristens udløb kan have ændret sig i forhold til tidspunktet for den første tilladelse.

42. I så henseende er det først og fremmest af praktisk betydning, at tilladelsen fra 2008 blev udstedt på grundlag af en bestemmelse i national ret, hvorved habitatdirektivet ikke blev gennemført korrekt [det andet spørgsmål, litra a)], og at den ikke indeholdt fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kunne fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af de arbejder, som var påtænkt [det andet spørgsmål, litra b)]. Begge dele indebærer, at vurderingen af tilladelsen fra 2008 kun har meget begrænset betydning for den fornyede vurdering af forlængelsen²⁴. Hvis den oprindelige vurdering imidlertid var utilstrækkelig, er det i endnu højere grad påkrævet, at eventuelle mangler afhjælpes i forbindelse med en ny afgørelse²⁵.

43. Retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning fører ikke til et andet resultat. Den retssikkerhed, der blev skabt ved tilladelsen fra 2008, og en eventuel berettiget forventning kan nemlig kun vedrøre den periode, i hvilken gasterminalen ifølge denne tilladelse måtte opføres.

44. Den omtvistede tilladelse vedrører imidlertid perioden efter udløbet af opførelsesfasen i tilladelsen fra 2008. For denne periode har den ældre afgørelse hverken kunnet danne grundlag for retssikkerhed eller berettiget forventning. Det står derimod fast, at opførelsen af gasterminalen ikke er mulig uden den omtvistede afgørelse, eftersom den oprindeligt bevilgede opførelsesfase er udløbet. For den nye opførelsesfase gælder derimod, at der er tale om en situation, som ikke kunne anses for allerede at være etableret, hvorfor habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, finder anvendelse²⁶.

45. Derfor foretager Friends of the Irish Environment med rette en sammenligning med Wells-dommen²⁷, som vedrørte VVM-direktivet. Dette direktiv kræver ganske vist af hensyn til retssikkerheden ikke en undersøgelse af indvirkningen på miljøet i de tilfælde, hvor en tilladelse er blevet givet efter den sidste dag for gennemførelsen af VVM-direktivet, men hvor godkendelsesproceduren formelt blev indledt før denne dato (såkaldte »pipeline«-projekter)²⁸. En afgørelse, som er nødvendig for at forhindre, at en eksisterende tilladelse bortfalder, skal imidlertid anses for en ny tilladelse i VVM-direktivets forstand, som skal underkastes en vurdering²⁹.

46. *For det tredje* giver afgørelsen om forlængelse i det foreliggende tilfælde mulighed for, at arbejderne udføres for første gang, dvs. en foranstaltning, der i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, skal undersøges med henblik på, om de kan påvirke de berørte bevaringsområder væsentligt. Risikoen for en sådan påvirkning har dog afgørende betydning for, om en vurdering af virkningerne er nødvendig³⁰, eftersom formålet med vurderingen er at forhindre sådanne risici³¹.

24 – Jf. herom punkt 55 og 56 nedenfor.

25 – Jf. om VVM-direktivet dom af 17.3.2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.fl. (C-275/09, EU:C:2011:154, præmis 37), og af 17.11.2016, Stadt Wiener Neustadt (C-348/15, EU:C:2016:882, præmis 44).

26 – Jf. dom af 11.9.2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias m.fl. (C-43/10, EU:C:2012:560, præmis 103).

27 – Dom af 7.1.2004 (C-201/02, EU:C:2004:12).

28 – Dom af 18.6.1998, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (C-81/96, EU:C:1998:305, præmis 23 og 24), og af 15.1.2013, Križan m.fl. (C-416/10, EU:C:2013:8, præmis 94 og 95).

29 – Dom af 7.1.2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, præmis 45-47).

30 – Dom af 7.11.2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:882, præmis 82).

31 – Mine forslag til afgørelse Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 og C-294/17, EU:C:2018:622, punkt 136) og Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2018:972, punkt 171 og 172).

47. Deri ligger en væsentlig forskel til tilbagevendende aktiviteter, der under visse omstændigheder kan anerkendes som et enkeltstående arbejde³², idet sådanne arbejder, når de gentages i uændret form, i reglen ikke vil påvirke et bevaringsområde yderligere.

48. Det andet spørgsmål, litra d), drejer sig om, hvorvidt denne tredje betragtning har en sådan betydning, at afgørelsen om forlængelse ikke behøvede at blive vurderet, såfremt visse arbejder til gennemførelse af projektet allerede var blevet gennemført, således at en del af påvirkningen allerede havde fundet sted.

49. Dette spørgsmål skal imidlertid ikke besvares i den foreliggende sag, eftersom der netop endnu ikke er blevet udført nogen arbejder. Derudover ville sådanne arbejder ifølge anmodningen om præjudiciel afgørelse heller ikke have givet nogen ret til at færdiggøre projektet efter udløbet af den tilladte opførelsesfase³³.

50. Afgørelsen om at forlænge varigheden af tilladelsen til at opføre et anlæg, uden hvilken der ikke må udføres nogen arbejder, udgør således den selvstændige aftale om et projekt, således at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, finder anvendelse.

B. Det tredje spørgsmål – screening

51. Med det tredje spørgsmål ønsker High Court (ret i første instans) oplyst, hvilke betragtninger den kompetente myndighed skal tage hensyn til ved en fase 1-screening i medfør af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

52. Det fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, første punktum, at alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, skal vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne.

53. Det følger heraf, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, første punktum, gør kravet om en vurdering med hensyn til en plans eller et projekts virkninger betinget af, at der er en sandsynlighed eller en risiko for, at planen eller projektet påvirker den omhandlede lokalitet væsentligt³⁴. Navnlig, henset til forsigtighedsprincippet, skal en sådan risiko anses at foreligge, når det ikke på grundlag af den bedste videnskabelige viden på området kan udelukkes, at nævnte plan eller projekt kan påvirke bevaringsmålsætningen for den omhandlede lokalitet³⁵. Bedømmelsen af risikoen skal bl.a. foretages i lyset af den i en sådan plan eller et sådant projekt omhandlede lokalitets særlige kendetegn og miljømæssige vilkår³⁶.

54. Screeningen skal således i fuldt omfang tage hensyn til de nævnte aspekter, for at der kan gives afkald på en fuld vurdering.

32 – Dom af 14.1.2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 47).

33 – Jf. punkt 4 ovenfor.

34 – Dom af 7.9.2004, Waddenvereniging og Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, præmis 43), og af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, præmis 134).

35 – Dom af 7.9.2004, Waddenvereniging og Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, præmis 44), og af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, præmis 134).

36 – Dom af 17.4.2018, Kommissionen mod Polen (Białowieża-skoven) (C-441/17, EU:C:2018:255, præmis 112), og af 29.7.2019, Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, præmis 134).

55. Planstyrelsens – øjensynligt implicite – konstatering i forbindelse med tilladelsen fra 2008, hvorefter projektet ikke ville skade lokalitetens integritet, er i denne sammenhæng kun et materielt indicium. Dets vægt afhænger af de grunde, hvorpå planstyrelsen støttede denne konstatering. Eftersom denne tilladelse ifølge anmodningen om præjudiciel afgørelse imidlertid allerede i 2008 ikke indeholdt fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kunne fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af arbejderne, kan den endnu mindre udelukke en risiko for påvirkning af lokaliteten i dag.

56. Tværtimod vil det kræve yderligere videnskabelig viden, for at vurderingen af virkningerne kan undlades. Denne viden skal for det første afhjælpe manglerne i vurderingen fra 2008 og for det andet tage hensyn til ændringer i projektet, de berørte beskyttede levesteder og arter i den mellemliggende periode³⁷ samt den videnskabelige viden. I givet fald skal andre planer og projekter, som i mellemtiden er kommet til, inddrages, såfremt disse sammen med den plan eller det projekt, der skal undersøges, kan påvirke lokaliteten væsentligt.

57. Det tredje spørgsmål skal derfor besvares således, at vurderingen af virkningerne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, første punktum, skal gennemføres, når det ikke på grundlag af den bedste videnskabelige viden på området kan udelukkes, at nævnte plan eller projekt kan påvirke bevaringsmålsætningen for den omhandlede lokalitet. En tidligere vurdering af samme plan eller projekt kan kun udelukke denne risiko i det omfang, hvori den indeholder fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af arbejderne. Screeningen skal derfor desuden afhjælpe eventuelle mangler i denne tidligere vurdering og tage hensyn til, om der i den mellemliggende periode er sket ændringer af projektet, om andre nye planer og projekter er kommet til, som sammen med den plan eller det projekt, der skal undersøges, kan påvirke lokaliteten væsentligt, men også, om der er sket forandringer for så vidt angår de berørte beskyttede levesteder og arter, og om der foreligger ny videnskabelig viden.

C. Det femte spørgsmål – overensstemmende fortolkning og parternes anbringender

58. Med det femte spørgsmål ønsker High Court (ret i første instans) oplysning om omfanget af forpligtelsen til overensstemmende fortolkning af national ret, når parterne ikke udtrykkeligt har gjort denne fortolkning gældende.

59. Baggrunden for dette spørgsmål er den omstændighed, at planstyrelsen ikke har støttet den omtvistede forlængelse af tilladelsen på bestemmelser, der fastsætter en vurdering af virkningerne i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, nemlig section 42 i PDA 2000, men på section 146B og 146C i PDA 2000, som ikke kræver en sådan vurdering. Valget af retsgrundlag er imidlertid ikke udtrykkeligt genstand for søgsmålet i hovedsagen.

60. Henvisningen til udtrykkelig påberåbelse af et bestemt anbringende gør det nærliggende at inddrage retspraksis vedrørende prøvelse ex officio, hvorefter retsinstanserne af egen drift skal prøve visse spørgsmål. I henhold hertil pålægger EU-retten ganske vist ikke de nationale domstole en forpligtelse til ex officio at tage et anbringende om tilsidesættelse af EU-retlige bestemmelser under påkendelse, når gennemgangen af dette anbringende indebærer, at de må gå ud over den afgrænsning af sagen, som parterne har foretaget. Disse domstole har imidlertid pligt til ex officio at inddrage anbringender, der støttes på bindende EU-regler, når de i henhold til national ret er forpligtet til eller har mulighed for at inddrage anbringender, der støttes på en bindende national retsregel³⁸.

37 – I denne retning dom af 11.9.2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias m.fl. (C-43/10, EU:C:2012:560, præmis 115).

38 – Dom af 14.12.1995, van Schijndel og van Veen (C-430/93 og C-431/93, EU:C:1995:441, præmis 13, 14 og 22), af 24.10.1996, Kraaijeveld m.fl. (C-72/95, EU:C:1996:404, præmis 57, 58 og 60), af 12.2.2008, Kempster (C-2/06, EU:C:2008:78, præmis 45), og af 26.4.2017, Farkas (C-564/15, EU:C:2017:302, præmis 32 og 35).

61. Ved en nærmere undersøgelse er denne retspraksis dog ikke relevant i det foreliggende tilfælde, idet Friends of the Irish Environment faktisk – så vidt det fremgår af sagsakterne – under hele sagen har gjort gældende, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, er blevet tilsidesat. Der er altså ingen anledning til at undersøge dette spørgsmål ex officio.

62. Spørgsmålet drejer sig derimod om, hvorvidt påberåbelsen af denne bestemmelse må gøres betinget af, at parten også påberåber sig bestemmelserne i national ret, hvis anvendelse og overensstemmende fortolkning er nødvendig for at afhjælpe en eventuel tilsidesættelse af EU-retten.

63. Som Friends of the Environment og Kommissionen med rette har anført, er retspraksis klar på dette punkt.

64. Domstolen har nemlig gentagne gange fastslået, at den forpligtelse for medlemsstaterne, der følger af et direktiv, til at virkeliggøre dets mål, og pligten til at træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger til at sikre opfyldelsen af denne forpligtelse, påhviler alle myndighederne i medlemsstaterne, herunder også domstolene inden for deres kompetence³⁹.

65. Heraf følger, at de nationale domstole ved anvendelsen af national ret er forpligtet til at tage hensyn til samtlige bestemmelser i denne ret og til at benytte sig af de fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne, for i videst muligt omfang at fortolke den i lyset af det pågældende direktivs ordlyd og formål med henblik på at opnå det med direktivet tilsigtede resultat og således handle i overensstemmelse med artikel 288, stk. 3, TEUF⁴⁰.

66. Såfremt dette ikke er muligt, følger det af EU-rettens forrang, at de nationale retsinstanser, der inden for rammerne af deres respektive kompetencer skal anvende EU-rettens bestemmelser, er forpligtet til at sikre den fulde virkning af disse bestemmelser og om fornødent af egen drift skal undlade at anvende enhver modstående national bestemmelse⁴¹. Denne forpligtelse er begrænset, idet i al fald et direktiv ikke i sig selv kan skabe forpligtelser for en borger, og en direktivbestemmelse derfor ikke som sådan kan påberåbes over for sådanne personer⁴².

67. Det er derimod ikke et krav, at parterne ved de nationale domstole konkret og udtrykkeligt gør gældende, hvilke regler i national ret disse domstole skal fortolke overensstemmende eller undlade at anvende. Opgaven med at identificere disse regler og udvikle en fremgangsmåde med henblik på at fjerne en mulig uoverensstemmelse mellem national ret og EU-retten er derimod en del af de nationale retsinstansers forpligtelse til at virkeliggøre direktivets mål.

68. I hovedsagen fremgår det i øvrigt ikke, hvorfor High Court (ret i første instans) skulle beskæftige sig med at fastslå det korrekte retsgrundlag for forlængelsen af opførelsesfasen, såfremt denne ret måtte konstatere, at forlængelsen blev bevilget i strid med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

69. Under alle omstændigheder er en national rets forpligtelse til så vidt muligt at fortolke national lovgivning i overensstemmelse med EU-retten ikke betinget af, at parterne i den sag, der verserer for retten, udtrykkeligt har gjort denne specifikke fortolkning gældende, såfremt disse parter i det mindste påberåber sig en tilsidesættelse af de relevante EU-retlige bestemmelser.

39 – Dom af 10.4.1984, von Colson og Kamann (14/83, EU:C:1984:153, præmis 26), af 18.12.1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628, præmis 40), og af 7.8.2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, præmis 38).

40 – Dom af 25.2.1999, Carbonari m.fl. (C-131/97, EU:C:1999:98, præmis 49 og 50), af 5.10.2004, Pfeiffer m.fl. (C-397/01 – C-403/01, EU:C:2004:584, præmis 113-116), af 7.8.2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, præmis 39), og af 14.5.2019, CCOO (C-55/18, EU:C:2019:402, præmis 69).

41 – Dom af 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, præmis 24), af 4.12.2018, Minister for Justice and Equality og Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, præmis 35), og af 19.12.2019, Deutsche Umwelthilfe (C-752/18, EU:C:2019:1114, præmis 42).

42 – Dom af 7.8.2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis). Jf. dog ligeledes dom af 7.1.2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, præmis 57 og 58).

D. Det sjette spørgsmål – præklusion

70. Med det sjette spørgsmål ønsker High Court (ret i første instans) oplyst, om denne ret skal undlade at anvende en regel i national retsplejelovgivning, som er til hinder for, at en anfægtende part stiller spørgsmålstegn ved gyldigheden af en tidligere (udløbet) tilladelse i forbindelse med en efterfølgende ansøgning om tilladelse.

71. Dette spørgsmål stilles kun for det tilfælde, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, skal anvendes på forlængelsen, fordi den oprindelige tilladelse blev udstedt i medfør af en bestemmelse i national ret, som ikke foretog en korrekt gennemførelse af habitatdirektivet. Som allerede anført er denne betragtning imidlertid ikke relevant⁴³, hvorfor en besvarelse ikke er nødvendig.

72. Dette spørgsmål berører i øvrigt på ny retssikkerhedsprincippet og princippet om den berettigede forventning. For så vidt som disse er af betydning for anvendelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, kommer de dog til udtryk i det retlige begreb »enkeltstående arbejde«, som allerede er blevet behandlet⁴⁴. Også af denne grund er det ikke nødvendigt at besvare det sjette spørgsmål særskilt.

V. Forslag til afgørelse

73. Jeg foreslår derfor Domstolen at træffe afgørelse som følger:

- »1) Afgørelsen om at forlænge varigheden af tilladelsen til at opføre et anlæg, uden hvilken der ikke må udføres nogen arbejder, udgør den selvstændige aftale om et projekt, således at artikel 6, stk. 3, i direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter finder anvendelse.
- 2) Vurderingen af virkningerne i artikel 6, stk. 3, første punktum, i direktiv 92/43 skal gennemføres, når det ikke på grundlag af den bedste videnskabelige viden på området kan udelukkes, at nævnte plan eller projekt kan påvirke bevaringsmålsætningen for den omhandlede lokalitet. En tidligere vurdering af samme plan eller projekt kan kun udelukke denne risiko i det omfang, hvori den indeholder fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af arbejderne. Screeningen skal derfor desuden afhjælpe eventuelle mangler i denne tidligere vurdering og tage hensyn til, om der i den mellemliggende periode er sket ændringer af projektet, om andre nye planer og projekter er kommet til, som sammen med den plan eller det projekt, der skal undersøges, kan påvirke lokaliteten væsentligt, men også, om der er sket forandringer for så vidt angår de berørte beskyttede levesteder og arter, og om der foreligger nye videnskabelige resultater.
- 3) En national rets forpligtelse til så vidt muligt at fortolke national lovgivning i overensstemmelse med EU-retten er ikke betinget af, at parterne i den sag, der verserer for retten, udtrykkeligt har gjort denne specifikke fortolkning gældende, såfremt disse parter i det mindste påberåber sig en tilsidesættelse af de relevante EU-retlige bestemmelser.«

43 – Jf. punkt 42 ovenfor.

44 – Jf. punkt 30 ff. ovenfor.